

Verslag Discussiebijeenkomst

‘Preventie van vrouwelijke genitale verminking in relatie tot de fatwa die over vgv is uitgesproken’

10 December 2007

Een initiatief van Pharos, georganiseerd in samenwerking met de Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR) en Federatie Somalische Associaties Nederland (FSAN)

Aanleiding

Tijdens preventie- en bestrijdingsprojecten van meisjesbesnijdenis, wordt frequent door ouders aangegeven dat zij hun dochters laten besnijden, omdat dit volgens hen een verplichting is die de islam hen oplegt. Professionals en sleutelpersonen die aan preventieprojecten participeren geven aan dat de vermeende relatie tussen de islam en meisjesbesnijdenis frequent als één van de elementen genoemd wordt in gesprekken en tijdens voorlichtingsbijeenkomsten.

Pharos weet dat deze vermeende relatie ten onrechte gelegd wordt, en geeft dit ook aan in haar preventieprojecten. Daartoe zijn onder andere, samen met FSAN, de afgelopen jaren islamitische geestelijk leiders betrokken bij dit thema. Dit leidde ertoe dat in 2003 een grote, drukbezochte conferentie heeft plaatsgevonden in Rotterdam, die geheel gewijd was aan de relatie tussen de islamitische opvattingen en de aanpak van meisjesbesnijdenis.

Dat meisjesbesnijdenis in strijd is met de islam, werd eind 2006, op de voor moslims gezaghebbende Al-Azhar Universiteit in Cairo, benadrukt. Daar werd namelijk een verklaring opgesteld en ondertekend door een aantal hoge geestelijk leiders, die in essentie het volgende inhield

(Uit: Focal Point Nieuwsbrief, december 2006)

Zij (de islamitische geestelijk leiders) classificeren het gebruik van vrouwelijke

genitale verminking (vgv) als strafbare agressie en als een misdaad tegen de mensheid.

Om die reden mogen moslims volgens hen het gebruik niet langer praktiseren.

Dit besluit van de imams zal actief verspreid worden. (voor volledige tekst van de verklaring zie bijlagen)

Deze verklaring gaf een impuls om met islamitische geestelijk leiders in Nederland verder te bespreken hoe duidelijk gemaakt kon worden dat meisjesbesnijdenis geen enkele grond kent in de islam. Dit, aangezien moslims uit de risicolanden aangegeven de Nederlandse wetgeving te kennen, maar in de knel komen met hun geloof.

Als onderdeel in de voorlichting over het niet bestaan van die relatie, heeft Pharos een op 10 december 2007 een Discussiebijeenkomst georganiseerd, waarbij de Groot Mufti uit Egypte is uitgenodigd om de bovengenoemde verklaring van de Al-Azhar universiteit toe te lichten.

Doelen

De volgende doelen werden voor de discussiebijeenkomst geformuleerd:

1. Islamitisch geestelijk leiders en mensen die werkzaam bij zelforganisaties die zich bezighouden met de preventie van meisjesbesnijdenis en sleutelpersonen laten kennisnemen van de fatwa die in 2006 in Egypte is uitgesproken tegen meisjesbesnijdenis en kennis laten nemen van de achtergronden ervan.
2. Samen met de deelnemers vaststellen hoe de verklaring uit Egypte de preventie en bestrijding van meisjesbesnijdenis het beste kan ondersteunen.
3. Het uitbrengen van een soortgelijke verklaring door islamitisch geestelijk leiders uit Nederland.

Organisatie

De bijeenkomst was een initiatief van Pharos, en is onderdeel van het Meerjarenprogramma tegen meisjesbesnijdenis. De bijeenkomst werd georganiseerd in samenwerking met de Federatie Somalische Associaties Nederland (FSAN) en de Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR).

Overwegingen ten aanzien van de gekozen opzet

Tot aan de uitspraken van de Groot Mufti in november 2006, leek het meest haalbare dat een imam in het openbaar in Nederland de boodschap verspreidde dat vgv *niet nodig* was. De Egyptische verklaring gaat echter verder en geeft aan dat meisjesbesnijdenis *in strijd met de islam is*.

De keuzes tijdens de organisatie van de discussiebijeenkomst zijn steeds gericht geweest op de volgende elementen:

1. onderstrepen van het verbod dat in Nederland bestaat met betrekking tot meisjesbesnijdenis
2. totale helderheid verschaffen over het feit dat er geen relatie tussen islam en vgv is, en deze door een zo groot mogelijke autoriteit te laten verschaffen
3. deze kennis laten onderstrepen door islamitische autoriteiten in Nederland
(aldus als argument tijdens bijeenkomsten kunnen aanvoeren dat meisjesbesnijdenis *in strijd met de islam is*)
4. een link leggen naar de ondersteuning die dit kan brengen voor de preventie van meisjesbesnijdenis

Om die reden was het programma van de discussiebijeenkomst opgezet volgens de volgende lijn:

1. Door Pharos werd duidelijk gemaakt dat vgv in Nederland verboden is, en in strijd met kinder- en vrouwenrechten

2. Door een belangrijke onderzoeker van de IUR is uiteengezet dat er in geen van de geschriften bewijs te vinden is dat een moslim haar dochter moet of mag laten besnijden
3. Door de plaatsvervangend Groot Mufti is glashelder uiteengezet dat vrouwelijke genitale verminking in strijd is met de islam
4. Voorlichters van migrantenorganisaties en professionals kregen de boodschap om hiermee aan de slag te gaan
5. De aanwezige islamitische leiders zijn tijdens een besloten bijeenkomst uitgenodigd om de fatwa te onderschrijven.

Om de gestelde doelen te behalen werd het noodzakelijk geacht om alleen geestelijk leiders, sleutelpersonen en vrijwilligers van zelforganisaties, en professionals binnen de 6 GGD pilotgemeenten voor de bijeenkomst uit te nodigen, die aldus een besloten karakter kreeg.

Resultaten

De discussiebijeenkomst van 10 december 2007 heeft een aantal belangrijke resultaten opgeleverd:

1. Er is door de plaatsvervanger van de Groot Mufti aangegeven dat meisjesbesnijdenis door de islam wordt gezien als iets wat ten strengste verboden is, en dat degenen die toch besnijdenis (laten) uitvoeren, moeten worden aangegeven.
2. Nederlandse islamitisch leiders hebben een verklaring ondertekend, waarin zij onderstrepen dat de verklaring uit Egypte juist is, moet worden nageleefd en dat het verbod op meisjesbesnijdenis moet worden uitgedragen. Deze verklaring zorgt voor een extra preventiefactor in de strijd tegen meisjesbesnijdenis.
3. Professionals en sleutelpersonen zijn beter in staat om beargumenteerd de vermeende verplichting tot meisjesbesnijdenis (zoals door een aantal gemeenschappen naar voren gebracht) te weerleggen.
4. Er is een goede basis gelegd om de verklaringen uit Egypte en die van 10 december 2007, actief uit te dragen richting de risicogroepen. De verklaringen, en de wijze waarop ze zullen worden gebruikt en ingezet, zullen onderdeel zijn van het Meerjarenprogramma
5. Er is een goede samenwerkingsrelatie gelegd tussen het Meerjarenprogramma VGV en een aantal islamitisch geestelijk leiders, zodat deze desgewenst op onderdelen kunnen ondersteunen in de preventieactiviteiten.

Bijlage 1.

Overzicht van de lezingen discussie:

Ontvangst door drs. M.T.M. Van Berkum, directeur/bestuurder Pharos

De directeur van Pharos spreekt over de naleving/opvolging van het wettelijke verbod op meisjesbesnijdenis, de fatwa hierover en de rol die geestelijk leiders kunnen spelen in de bestrijding van de genitale verminking. Ze geeft aan het een bijzondere dag is om dat te doen: 10 december is de internationale dag van de rechten van de mens. Ook memoreert zij da UNICEF vrouwelijke genitale verminking in een van haar rapporten vorig jaar 'een van de meest hardnekkige schendingen van mensenrechten' ter wereld noemde, in strijd met diverse internationale verdragen.

Lezing prof. dr. A. Akgündüz, rector Islamitische Universiteit Rotterdam

De rector geeft een uiteenzetting over de Islamitische Wet. Zijn betoog maakt duidelijk dat er in de islam totaal geen mandaat is voor vrouwenbesnijdenis. Niet in de Koran, niet in de Hadith en ook niet in de medisch islamitische wetenschap. Ofwel VGV komt totaal niet voort uit de Islam.

Maar, alhoewel vrouwelijke genitale verminking verboden is, heeft dat nog niet opgeleverd dat het niet meer voorkomt. Dat komt volgens Akgünduz doordat de socio-culturele druk in een aantal samenlevingen hoger is; het probleem zit diep. Prof. dr. Akgünduz roept daarom op om deze grote groepen van goede informatie te voorzien, en roept de media op deze boodschap uit te dragen.

Lezing Dr. O. Hidir: Vrouwenbesnijdenis in de Koran en hadith
Hidir geeft aan dat er 4 of 5 islamitische rechtsscholen bestaan. Hij geeft uitleg over de Sunnah: dit is een te volgen voorbeeld van de Profeet, ofwel dat is de reden waarom moslims graag de Sunnah willen volgen. Ook hij concludeert dat er geen grond in de islam bestaat op basis waarvan meisjesbesnijdenis gerechtvaardigd zou zijn.

Lezing dr. Abbas Khadar, plaatsvervangend Groot Mufti: 'Waarom moeten moslims hun dochters beschermen tegen vgv'

Abbas schetst dat volgens de islam het niet toegestaan is om schade toe te brengen aan de mens. Islamitische wetten behoren dan ook geen schadelijke gevolgen te hebben. Dit geldt dus ook voor meisjesbesnijdenis. Dit vindt volgens Abbas onderbouwing als gekeken wordt naar de naleving van de Profeet. De Profeet zelf heeft zijn dochters namelijk nooit besneden.

Tevens heeft, volgens Abbas, de medische wetenschap vastgesteld dat het schadelijk is. Ook via die redenatie is het direct in strijd met de islam.

Het is volgens Abbas dan ook van groot belang om deze interpretatie op de juiste wijze te verspreiden. Hij stelt dat zij die meisjesbesnijdenis als een cosmetische ingreep blijven zien, een boete moeten krijgen.

Abbas benadrukt tot slot nogmaals dat er *geen geldige religieuze motieven* zijn, op basis waarvan mensen het vermoeden van of kennis

over een besnijdenis van een meisje niet zouden melden. *Hij roept iedereen op om bij vermoeden van vgv de autoriteiten in te schakelen!*

Bijlage 2

Fatwa + verklaring Nederlandse imams.

توصيات المؤتمر

بسم الله الرحمن الرحيم

انعقد "مؤتمر العلماء العالمي نحو حظر انتهاك جسد المرأة" في الأول والثاني من ذي القعدة ١٤٢٧ هـ الموافق ٢٢-٢٣/١١/٢٠٠٦م في رحاب الأزهر، وألقي فيه عدد من البحوث، وبعد مناقشات السادة العلماء والأطباء والمتخصصين والمهتمين من مؤسسات المجتمع المدني في مصر وأوروبا وأفريقيا توصل المؤتمر إلى ما يلي:

١. تحرم الله الإنسان فقال تعالى: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ فحرم الاعتداء عليه أيًا كان وضعه الاجتماعي، ذكرًا كان أم أنثى.
٢. حثت الإناث عادة قديمة ظهرت في بعض المجتمعات الإنسانية، ومارسها بعض المسلمين في عدة أقطار تقليدًا لهذه العادة دون استناد إلى نص قرآني أو حديث صحيح بحجج به.
٣. الحثان الذي يمارس الآن يلحق الضرر بالمرأة جسديًا ونفسيًا، ولذا يجب الامتناع عنه امتثالًا لقيمة عليا من قيم الإسلام، وهي عدم إلحاق الضرر بالإنسان، كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم "لا ضرر ولا ضرار في الإسلام" بل يُعد عدوانًا يوجب العقاب.
٤. يناشد المؤتمر المسلمين بأن يكفوا عن هذه العادة، تماشيًا مع تعاليم الإسلام التي تحرم إلحاق الأذى بالإنسان بكل صورته وألوانه.
٥. كما يطالبون الهيئات الإقليمية والدولية بذل الجهد لتثقيف الناس وتعليمهم الأسس الصحية التي يجب أن يلتزموا بها إزاء المرأة، حتى يقلعوا عن هذه العادة السيئة.
٦. يُذكر المؤتمر المؤسسات التعليمية والإعلامية بأن عليهم واجبًا محتمًا نحو بيان ضرر هذه العادة، والتركيز على آثارها السيئة في المجتمع، وذلك للإسهام في القضاء على هذه العادة.
٧. يطلب المؤتمر من الهيئات التشريعية سن قانون يُحرّم ويُجرّم من يمارس عادة الحثان الضارة فاعلاً كان أو متسببًا فيه.
٨. كما يطلب من الهيئات والمؤسسات الدولية مد يد المساعدة بكافة أشكالها إلى الأقطار التي تُمارس فيها هذه العادة كي تعينها على التخلص منها.

Op 10 december 2007 is in Rotterdam een discussie bijeenkomst gehouden over de preventie van vrouwelijke genitale verminking en de Fatwa die hierover is uitgesproken. Deze Fatwa is in november 2006 uitgesproken door de Grand Mufti van Egypte Ali Goma'a in Caïro. In deze Fatwa zegt hij dat het in strijd is met de Islam om je dochter te laten besnijden.

Op de bijeenkomst op 10 december 2007, georganiseerd door de Islamitische Universiteit van Rotterdam, Pharos en FSAN, is deze Fatwa herhaald door de plaatsvervanger en woordvoerder van de Grand Mufti Dr. M.W. Abbas Khadar. Door het plaatsen van de handtekening verklaart ondergetekende het wettelijke verbod en de Fatwa actief uit te dragen en actief bij te dragen aan de bestrijding van VGV.

Bijlage 3

Verklaring, opgesteld in Cairo, 2006. Ondertekend door Nederlandse imams op 10 december 2007.

Fatwa tegen meisjesbesnijdenis

Het besluit van de conferentie van geleerden in Kaïro (22 en 23 november 2006), op 23 november 2006 uitgegeven, werd ondertekend op 24 november 2006 door Grand Mufti van Egypte, Prof. Dr. Ali Gom'a, en daarom is geldig.

Beroep op iedereen die tegen vermindering vecht: gelieve de fatwa/de resolutie te plaatsen op uw homepage!

Aanbevelingen van de Conferentie met de geldigheid als een Fatwa

In naam van Allah, de altijd vergevende

De internationale conferentie van geleerden betreffende een verbod op misbruik van het vrouwelijk lichaam werd gehouden op 1ste en 2de Du al-Qi'dah 1427 van de Hijri, overeenkomend met 22 en 23 november 2006, in de conferentiefaciliteiten van de Al-Azhar Universiteit. Een serie onderzoeken werd gepresenteerd. Nadat wetenschappers, Islamitische geleerden, deskundigen en de activisten van burgerrechtenorganisaties in Egypte, Europa en Afrika waren gehoord, werden de volgende aanbevelingen uitgegeven:

1. Allah gaf mensen waardigheid. In de Qur'an zegt Allah: "Wij hebben de zonen van Adam waardig gemaakt". Daarom verbiedt Allah om het even welk kwaad te doen aan de mens, ongeacht diens sociale status en geslacht.
2. Genitale besnijdenis is een betreurenswaardige, geërfde gewoonte, die in sommige maatschappijen wordt toegepast en door sommige Moslims in verscheidene landen wordt gevolgd. Er zijn geen geschreven grondslagen voor deze gewoonte in de Qur'an met betrekking tot een authentieke traditie van de Profeet.
3. Vrouwelijke genitale besnijdenis zoals tegenwoordig uitgeoefend beschadigt vrouwen psychologisch en fysiek. Daarom moet de praktijk gestopt worden tot steun van één van de hoogste waarden van Islam, namelijk om geen kwaad aan een ander te doen - overeenkomstig het bevel van Profeet Mohammed "Accepteer geen kwaad en doe geen kwaad aan een ander". Voorts wordt dit gezien als strafbare agressie tegen

mensdom.

4. De conferentie nodigt Moslims uit om deze betreurenswaardige gewoonte overeenkomstig het onderwijs van Islam te beëindigen, dat het verwonden van een ander in om het even welke vorm verbiedt.
5. De deelnemers van de conferentie nodigden ook internationale en godsdienstige instellingen en ondernemingen uit om hun inspanningen op het opvoeden van en het instrueren van de bevolking te concentreren. Dit betreft in het bijzonder de basisregels van hygiëne en geneeskunde, die voor vrouwen moeten worden gehandhaafd zodat deze betreurenswaardige gewoonte niet meer wordt uitgeoefend.
6. De conferentie herinnert de onderwijsinstellingen en de media eraan dat zij een impliciete plicht hebben om voor te lichten over het kwaad dat deze gewoonte brengt en zijn verwoestende gevolgen voor de maatschappij. Dit zal bijdragen tot het tegenhouden van de gewoonte het vrouwelijke lichaam te verminken.
7. De conferentie nodigt de wetgevende organen uit om een wet uit te vaardigen, die de praktijk van deze gruwelijke gewoonte verbiedt en tot een misdrijf benoemt, ongeacht of dit de dader of de initiatiefnemer betreft.
8. Voorts nodigt de conferentie internationale instellingen en organisaties uit om alle regio's hulp te verstrekken waar deze gruwelijke gewoonte wordt uitgeoefend, zodat er zal worden bijdragen tot zijn opheffing ervan.

Handtekening:

Professor Ali Gom'a
Grote Mufti van Egypte
24/11/2006

Bijlage 3, Het programma van de Discussiebijeenkomst op 10 december 2007 te Rotterdam

Programma

- 10.30 – 11.00 Ontvangst / binnenkomst
- 11.00 – 11.05 Ontvangst door drs. M.T.M. van Berkum, msm
- 11.05 – 11.15 Opening door prof. dr. A. Akgunduz
- 11.15 – 11.30 Lezing dr. O. Hidir: 'Vrouwenbesnijdenis in de Koran en hadith'
- 11.30 – 12.15 Lezing dr. Abbas Khadar, plaatsvervanger Grand Mufti: 'Waarom moslims hun dochters moeten beschermen tegen vgv'
- 12.15 – 12.25 Vragen uit de zaal n.a.v. lezing dr. Abbas Khadar
- 12.25 – 12.40 Ontwikkelingen rondom VGV in Nederland door drs. Z.S. Naleie en drs. G. Ceelen
- 12.40 – 14.00 Lunchpauze met gelegenheid tot gebed
- 14.00 – 15.10 Workshops
* voor religieuze leiders o.l.v. dr. Abbas Khadar: De impact van de fatwa in Europa
* voor zelforganisaties en sleutelpersonen o.l.v. drs. G. Ceelen en H. Bashir: De invloed van de Fatwa op de voorlichting en preventie vgv
- 15.10 – 15.30 Conclusies uit de workshops
- 15.30 – 15.45 Samenvatting / sluiting
- 15.45 Informeel samenzijn met hapje en drankje